HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כיון שמסר לו מפתח קנה ה"ד אי בכספא ליקני בכספא אי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפתח כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי אמר ריש לקיש משום ר' ינאי [א]המוכר עדר לחבירו כיון שמסר לו משכוכית קנה ה"ד אי במשיכה ליקני במשיכה אי במסירה ליקני במסירה לעולם במשיכה ובעי למימר ליה לך משוך וקני וכיון דמסר לו משכוכית [ב]כמאן דאמר ליה לך משוך וקני דמי מאי משכוכית הכא תרגמו קרקשתא ר' יעקב אומר עיזא דאזלא בריש עדרא כדדרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא כד רגיז רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא: **מתני'** [ג]כסהו הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסהו השני חייב (א) [ד]כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור לא כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב [ה]נפל לפניו מקול הכרייה חייב לאחריו מקול הכרייה פטור (ב) [ו]נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקרעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים [ז]נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב [ח]בן או בת עבד או אמה פטור: **גמ'** וראשון עד אימת מיפטר אמר רב בכדי שידע ושמואל אמר בכדי שיודיעוהו ורבי יוחנן אמר [א] [ט]בכדי שיודיעוהו וישכור פועלים ויכרות ארזים ויכסנו: כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור: כיון דכסהו כראוי היכי נפל אמר ר' יצחק בר בר חנה [י]שהתליע מתוכו איבעיא להו כסהו כסוי שיכול לעמוד לפני שוורים ואין יכול לעמוד בפני גמלים ואתו גמלים וארעוה ואתו שוורים ונפלי ביה מאי אמרי היכי דמי אי דשכיחי גמלים פושע הוא ואי דלא שכיחי גמלים אנוס הוא לא צריכא דאתו לפרקים מי אמרינן כיון דאתיין לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה או דלמא כיון דהשתא מיהת ליכא אנוס הוא ת"ש כסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ה"ד אילימא כראוי לשוורים וכראוי לגמלים היכי נפול אלא לאו כראוי לשוורים

ולא

משכוכית. לקמיה מפרש דבר המושך כל העדר אחריו: **ה"ד אי במשיכה.** שהכישה במקל ורצתה לפניו שכן דרך בהמה דקה: **ליקני במשיכה.** למה לי מסירת משכוכית: **אי במסירה.** קני להו שהיה רה"ר או חצר שאינה של שניהן שאין משיכה קונה שם דאין משיכה אלא בסמטא או בחצר של שניהן כשמוכר את הספינה כבבא בתרא (דף עו:): **קרקשתא** גרסינן. זוג שמקרקש בה לפני העדר והולך כולו אחריו: **עיזא דאזלא בריש עדרא.** יש לבעל העדר עז חריף ודרך העזים להלך בראש והעדר הולך אחריהם: **עביד לנגדא סמותא.** לעז המושכת מנקר עייה ונכשלת ונופלת בבורות והעדר אחריה כך כשהמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להן פרנסים שאינן מהוגנין: **מתני' כסהו הראשון.** כשנשתמש בו: **ובא השני.** להשתמש בו: **ומצאו מגולה.** כגון שהתליע ונשבר הכסוי: **השני חייב.** והראשון פטור ובגמרא מפרש עד מתי ראשון פטור. אבל לא כסהו ראשון ובא שני ומצאו מגולה ולא כסהו שניהן חייבין ודקתני השני חייב הא אוקימנא [נא:] שהניחו ראשון לשני משתמש וסמך עליו שיכסנו: **כסהו כראוי.** ועבר עליו השור או חמור ונפל ומת: **פטור.** ובגמרא פריך הואיל וכראוי הוא היכי נפל: **נפל לפניו מקול הכרייה.** בור כרוייה ונכנס כורה שכיר לתוכו להרחיב או להעמיק ושור הולך על שפת הבור ושמע קול הפטיש ונבעת ונפל על פניו בבור (א): **חייב.** בעל הבור. ואפילו שור שהוא פקח דאמר לקמן (דף נד:) במתניתא דבעל הבור פטור דאיבעי עיוני ומיזל הכא חייב שקול הכרייה ביעתתו. ובגמרא(ג) פריך נימא כורה גרס ליה. ל"א לפניו מקול הכרייה בעל הבור חייב דאע"ג דאיכא למימר כורה גרס ליה וכורה גרמא בעלמא הוא דעבד דקי"ל (ד) המבעית את חבירו פטור מדיני אדם ותרוייהו ליפטרו אפ"ה בעל הבור חייב כר' נתן כדמפרש בגמ'(ה) וזה שמעתי: **לאחריו מקול הכרייה פטור.** כדמפרש בגמרא(ו). ואיידי דנקט ברישא מקול הכרייה תנא סיפא לאחריו מקול הכרייה: בכלי שור שייכא שבירה העול והמחרישה. בכלי חמור שייכא קריעה חבילת בגדים ומרדעת שעל גביו: **ופטור על הכלים.** כדמפרש בגמרא [נג:]: **שור חרש שוטה וקטן כו'.** מפרש בגמ' [נד.]: **בן או בת.** כלומר אע"ג דקטנים הן וליכא למימר איבעי להו עיוני ומיזל אפ"ה פטור מגזירת הכתוב(ז) שור ולא אדם חמור ולא כלים [נג:]: **גמ' וראשון עד אימת מיפטר.** היכא דבא השני ונשתמש בו ולא כסהו עד אימת רמיא כולה חיובא אשני וראשון פטור: **בכדי שידע.** שיבא גם הראשון אחרי כן ויראנו מגולה הואיל ושניהן יודעין שהוא מגולה רמיא חיובא אתרוייהו: **ושמואל אמר בכדי שיודיעוהו.** אע"פ שלא בא וראהו חייב בחלקו ולא רמיא כולה אשני דהא לא גילהו דנחייביה משום פותח לשון מורי. לשון אחר עד כדי שיודיעוהו אפי' בא וראהו פטור עד שיודיעוהו ולשון ראשון כשר: **ויכרות ארזים כו'.** אבל לשני שבא ונשתמש בו לא יהבינן שיעורא כולי האי דהוה ליה לאותובי שומרים עילויה: **וארעוה.** קלקלוה ונעשה רעועה: **ואתו שוורים ונפלו ביה.** דאי נפלו ביה גמלים לא מבעיא לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא: **אי שכיחי גמלים פושע הוא.** אף לגבי שוורים דאית ליה לאסוקי אדעתיה דגמלים מרעי ליה:

ולא

כיון דמסר לו מפתח קנה ה"ד [אי] בכספא כו'. רשב"ם מפרש בפ' חזקת הבתים (ב"ב ד' נב: ושם ד"ה נעל) גבי נעל וגדר כל שהוא בנכסי הגר דנעל היינו שקבע מנעול בדלת לנעלו דהוי בנין אבל סגר הדלת בנכסי הגר אין זה חזקה דאין זה אלא כמבריח ארי מנכסי חבירו ואע"ג דגבי שכירות הבתים אמר בריש מסכת פסחים (דף ד. ושם (א)) דכשמסר לו מפתחות הוי בחזקת השוכר לבדוק וה"ה לקנותו ה"מ מוכר ומשכיר בית לחבירו אבל בנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני וקשה לר"י דהכא משמע בהדיא דמסירת מפתח לא קני אלא הוי כאומר לך חזק וקני ודוקא גבי חמץ הוא דתלוי במסירת מפתח דמי שמפתח בידו עליו לבדוק כיון שהוא יכול ליכנס בזה הבית לבדוק ומה שפי' דלא קני בנעילת דלת אין נראה דבגיטין בפרק הזורק (דף עז:) אומר גבי גט דתיזיל איהי ותיחוד ותפתח אלמא נעילה לחוד קניא שלא היה יכול לעשות שום מנעול דשבת היה ואע"פ שאסור לקנות בשבת בשכיב מרע שרי שלא תטרוף דעתו כדאמרי' בפרק מי שמת (ב"ב דף קנו: ושם) ובחזקת הבתים (שם דף נז.) נמי מוכח גבי ההוא דתנן אלו דברים שיש להם חזקה ואלו שאין להם חזקה ופריך הגמרא מ"ש רישא ומ"ש סיפא ומשני אמר רבא כל שאילו בנכסי הגר קנה בנכסי חבירו (ב) קנה בנכסי הגר לא קנה בנכסי חבירו לא קנה א"כ הא דקתני סיפא הכניס תרנגולין לתוך הבית הרי זו חזקה בנכסי הגר נמי קנה והיינו טעמא דקנה דמסתמא כשנתן שם תרנגולין נעל דלת כדי לשמרם אלמא בנעילת דלת סגי ואין לדמות נעילת דלת למבריח ארי דדוקא נתן צרור דסכר מיניה מיא הוא דאמרי' בחזקת הבתים (ב"ב דף נג.) דהוי כמבריח ארי אבל נעל שנעל דלת בפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס מוכחא מילתא שהבית שלו וקני בנעילה לחודה והא דאמר התם הבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להם דלתות קנה אורחא דמילתא נקט שאותו שמעמיד דלתות רגיל לנעלם וה"ה נעל ולא העמיד: **בכדי** שידע. כלומר שהקול יצא שהבור מגולה דמסתמא שמע ושמואל אמר בשמיעה בעלמא לא מחייב דאין סומך אשמיעה עד שיודיעוהו ורבי יוחנן אמר עד שיודיעוהו וישכור פועלים ויכרות ארזים וה"ה השני שנותנין לו שיעור זה אלא דלא בעינן שיודיעוהו שכבר ידע ושמואל סבר דמיד יש לו להושיב שם שומרים שלא יפול שום דבר בבור: **ואתו** שוורים ונפלו ביה. פ"ה דאי נפלו בו גמלים לא מיבעיא לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא וכן משמע הלשון ויש ליתן טעם בדבר דאפילו לא שכיחי גמלים כלל יש לחוש שמא יבאו גמלים ויפלו אבל אין לחוש שירעו גמלים ויפלו אחרי כן שוורים:

תא

מסורת הש"ס

(א) לעיל מו., (ב) לעיל כח:, (ג) [לקמן נג.], (ד) לקמן דף נו., (ה) [לקמן נג.], (ו) [שם], (ז) [שמות כא], (ח) [ד"ה אם],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נפל לפניו וד"ה חייב הד"א: (ב) תום' ד"ה כיון וכו' בנכסי חבירו נמי קנה כל שאילו בנכסי הגר לא קנה בנכסי חבירו נמי לא קנה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' בכדי שיודיעוהו. נ"ב גי' הרמב"ם שידע. וכ"ה גי' הרא"ש וטור:

רבינו חננאל

כיון שמסר לו דליו משכוכית וכול'. וכן המוכר עדר לחבירו ומסר לו משכוכית והיא המהלכת בראש העדר שתולין לה זוג בצוארה והצאן נמשכות אחריה, כיון שהחזיק במשכוכית ומשך שאר העדר קנה הצאן במשיכה, כמאן דאמ' ליה לך משוך וקני. מאי משכוכית [הכא תרגימו] כרכושתא. פי' כבש גדול שתלוי זוג בצוארו והולך בראש העדר. ר' יעקב אמ' עיזא דאזלא ברישא. פי' המהלכת בראש העדר שתולין לה זוג בצוארה והצאן נמשכין אחריה. כיון שהחזיק במשכוכית ומשך שאר העדר קנה הצאן במשיכה. **כדדריש ההוא גלילאה עליה דרב חיסדא,** פיר' כדאמרינן בכמה מקומות אוקי אמורא עליה ודרש. **כדרגיז רעיא על עניה עביד להו נגידא סמיתא ברישא.** פיר' כשכועס הרועה על הצאן משים המושך שלהם סומה כדי שישליכם בפחתים ויוליכם במקום שאין מרעה דאלמא בתר מושך אזלי. **כדרגיז רעיא על עניה עביד נגידא סמיתא.** פי' משל הוא לענין פרנס לפי הדור, כלו' מסמא את המנהיג להטעות הצאן אחריו. וגם אל שפטיהם, תרגו' ואף [אל] מנגדיהון. פר"ח זצ"ל, והני שמועות הילכתא נינהו כולהו. **וראשון עד אימת מיפטר** אמר רב בכדי שידע ושמואל אמר בכדי שיודיעוהו ורבי יוחנן אמר בכדי שיודיעוהו וישכור פועלים ויכרות ארזים ויכסנו. פר"ח זצ"ל הילכתא כרבי יוחנן.

עין משפט נר מצוה

סו א ב מיי' פ"ב מהל' מכירה הלכה ז סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצז סעיף ד:

סז ג מיי' פי"ב מהל' נזקי ממון הל' ז סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי' תי סעיף כו:

סח ד מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף כב:

סט ה מיי' שם הלכה יח ועי' בהשגות ובמ"מ טור ש"ע שם סעיף לא:

ע ו מיי' שם פי"ג הלכה א סמג שם טוש"ע שם סעיף כא:

עא ז מיי' שם פי"ב הלכה טו סמג שם טוש"ע שם סעיף יט:

עב ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:

עג ט מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף כו:

עד י מיי' שם הלכה ד ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעיף כב: